

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 26ης Οκτωβρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-275/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Sigmaringen (Γερμανία) με απόφαση της 12ης Μαΐου 2005, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Ιουλίου 2005, στο πλαίσιο της δίκης

Alois Kibler jun.

κατά

Land Baden-Württemberg,

παρισταμένων των:

Manfred Ott,

Konrad Leiprecht,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann και M. Ilešič (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενική εισαγγελίας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: R. Grass,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Lumma και την C. Schulze-Bahr,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την C. Cattabriga και τον F. Erlbacher,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 18ης Μαΐου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η υπό κρίση αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 590/85 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 1985 (ΕΕ L 68, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 857/84), και 7, πρώτο εδάφιο, σημεία 2, 3 και 4, του

κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 139, σ. 12).

- ² Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του M. Kibler jun. (στο εξής: προσφεύγων της κύριας δίκης), μισθωτή αγροτικού κτήματος του M. Leiprecht (στο εξής: εκμισθωτής), και του Land Baden-Württemberg (στο εξής: καθού της κύριας δίκης) με αντικείμενο τη μεταβίβαση, κατόπιν αυτόβουλης καταγγελίας της εν λόγω συμβάσεως μισθώσεως, της ποσότητας αναφοράς γάλακτος στον εκμισθωτή που δεν είναι ο ίδιος παραγωγός γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων. Παρεμβαίνοντες υπέρ του Land Baden-Württemberg είναι ο M. Ott, υπομισθωτής του προσφεύγοντος της κύριας δίκης, και ο εκμισθωτής.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- ³ Το άρθρο 7 του κανονισμού 857/84, ο οποίος ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, έχει ως εξής:

«1. Σε περίπτωση πώλησης, εκμίσθωσης ή κληρονομικής μεταβίβασης μιας εκμετάλλευσης, η αντίστοιχη ποσότητα αναφοράς μεταβιβάζεται εν όλω ή εν μέρει στον αγοραστή, το μισθωτή ή τον κληρονόμο σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που θα καθοριστούν.

Σε περίπτωση μεταβίβασης γαιών στο δημόσιο για κοινή ωφέλεια, και με επιφύλαξη της παραγράφου 3 δεύτερο εδάφιο, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι το

σύνολο ή μέρος της ποσότητας αναφοράς που αντιστοιχεί στην εκμετάλλευση ή στο τμήμα της εκμετάλλευσης που αποτελεί αντικείμενο της μεταβίβασης τίθεται στη διάθεση του εξερχομένου παραγωγού, εφόσον προτίθεται να συνεχίσει την παραγωγή γάλακτος.

[...]»

4 Το άρθρο 12 του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού νοείται ως:

[...]

δ) εκμετάλλευση: το σύνολο των μονάδων παραγωγής που διαχειρίζεται ο παραγωγός και βρίσκονται στο γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητας.»

5 Κατά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1546/88:

«Για την εφαρμογή του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 και με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου, ποσότητες αναφοράς των παραγωγών και των αγοραστών, στο πλαίσιο των εναλλακτικών λύσεων Α και Β, και των παραγωγών που πωλούν απευθείας στην κατανάλωση μεταβιβάζονται υπό τους εξής όρους:

1) Σε περίπτωση πώλησης, εκμίσθωσης ή κληρονομικής μεταβίβασης μιας εκμετάλλευσης, η αντίστοιχη ποσότητα αναφοράς μεταβιβάζεται στον παραγωγό που αναλαμβάνει την εκμετάλλευση.

- 2) Σε περίπτωση πώλησης, εκμίσθωσης ή κληρονομικής μεταβίβασης ενός ή περισσότερων τμημάτων μιας εκμετάλλευσης, η αντίστοιχη ποσότητα αναφοράς κατανέμεται μεταξύ των παραγωγών που αναλαμβάνουν την εκμετάλλευση συναρτήσει των εκτάσεων που χρησιμοποιούνται για τη γαλακτοκομική παραγωγή, ή άλλων αντικειμενικών κριτηρίων που προσδιορίζονται από τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη μπορούν να μη λάβουν υπόψη τα μεταβιβαζόμενα τμήματα των οποίων η έκταση που χρησιμοποιείται για τη γαλακτοκομική παραγωγή είναι κατώτερη από μια ελάχιστη έκταση που καθορίζουν. Το μέρος της ποσότητας αναφοράς που αντιστοιχεί σ' αυτήν την έκταση μπορεί να προστεθεί στο σύνολό του στο απόθεμα.

- 3) Οι διατάξεις των σημείων 1 και 2 και του τέταρτου εδαφίου εφαρμόζονται, σύμφωνα με τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, κατ' αναλογία προς άλλες περιπτώσεις μεταβίβασης που περιλαμβάνουν συγκρίσιμα νομικά αποτελέσματα για τους παραγωγούς.

- 4) Όταν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, και παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, που αφορούν αντίστοιχα τη μεταβίβαση γαιών στο δημόσιο ή/και για κοινή ωφέλεια και την περίπτωση αγροτικών συμβολαίων που λήγουν χωρίς ο μισθωτής να έχει δικαίωμα παράτασης του συμβολαίου υπό ανάλογους όρους, το σύνολο ή μέρος της ποσότητας αναφοράς που αντιστοιχεί στην εκμετάλλευση ή στο τμήμα της εκμετάλλευσης που αποτελεί το αντικείμενο, κατά περίπτωση, μεταβίβασης ή μη παράτασης συμβολαίου, τίθεται στη διάθεση του εν λόγω παραγωγού αν προτίθεται να συνεχίσει τη γαλακτοκομική παραγωγή, υπό τον όρο ότι το άθροισμα της ποσότητας αναφοράς που τέθηκε με τον τρόπο αυτό στη διάθεσή του και της ποσότητας που αντιστοιχεί στην εκμετάλλευση την οποία αναλαμβάνει ή στην οποία συνεχίζει την παραγωγή του, δεν είναι ανώτερη από την ποσότητα αναφοράς την οποία διέθετε πριν από τη μεταβίβαση ή τη λήξη του συμβολαίου.

Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν τις διατάξεις των σημείων 1, 2 και 4 όσον αφορά μεταβιβάσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια και μετά την περίοδο αναφοράς.

Σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 και εντός του ορίου που καθορίζεται από την εν λόγω διάταξη, τα κράτη μέλη μπορούν να κατανείμουν, σύμφωνα με κριτήρια σχετικά με το μέγεθος των εν λόγω εκμεταλλεύσεων, το μέρος της ποσότητας αναφοράς που προστίθεται στο απόθεμα.

Η ποσότητα αναφοράς που αντιστοιχεί σε μια εκμετάλλευση ή σε ένα ή περισσότερα μέρη μιας εκμεταλλεύσεως, που ο αγοραστής, ο ενοικιαστής ή ο κληρονόμος δεν προτίθεται να χρησιμοποιήσει για τη γαλακτοκομική παραγωγή, μπορεί να προστεθεί στο απόθεμα.»

- 6 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3950/92 του Συμβουλίου, της 28ης Δεκεμβρίου 1992, για τη θέσπιση συμπληρωματικής εισφοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 405, σ. 1) έχει ως εξής:

«Η διαθέσιμη σε μια εκμετάλλευση ποσότητα αναφοράς μεταβιβάζεται μαζί με την εκμετάλλευση σε περίπτωση πώλησεως, εκμισθώσεως ή κληρονομικής μεταβιβάσεως στους παραγωγούς στους οποίους περιέρχεται, σύμφωνα με διαδικασίες που καθορίζουν τα κράτη μέλη λαμβάνοντας υπόψη τις χρησιμοποιούμενες για τη γαλακτοκομική παραγωγή εκτάσεις ή άλλα αντικειμενικά κριτήρια και ενδεχομένως συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων πλευρών. Το μέρος της ποσότητας αναφοράς το οποίο ενδεχομένως δεν μεταβιβάζεται με την εκμετάλλευση προστίθεται στο εθνικό απόθεμα.

[...]»

Η εθνική νομοθεσία

- 7 Το άρθρο 7 της κανονιστικής αποφάσεως περί εγγυημένων ποσοτήτων γάλακτος (Milchgarantiemengenverordnung) Πώληση. Εκμίσθωση. Κτήση από κληρονομία ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι διατάξεις των αναφερόμενων στο άρθρο 1 νομοθετημάτων περί μεταβιβάσεως ποσοτήτων αναφοράς είναι εφαρμοστέες επίσης κατά την εκμίσθωση και την πώληση του συνόλου ή τμημάτων της εκμεταλλεύσεως μεταξύ συγγενών ή συζύγων, κατά τη μεταβίβαση αγροκτήματος λόγω αναμενόμενης κληρονομίας και κατά τη μεταβίβαση της χρήσεως της εκμεταλλεύσεως ή τμημάτων της λόγω κληρονομικής διαδοχής εξ αδιαθέτου ή εκ διαθήκης, αν η μεταβίβαση επήλθε μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1983 και 1ης Απριλίου 1984.

(1a) Αν η εκμετάλλευση παραδίδεται, παραχωρείται ή επιστρέφεται καθ' ολοκληρίαν λόγω συμβάσεως πωλήσεως ή μισθώσεως, η μεταβιβαζόμενη ποσότητα αναφοράς, στο μέτρο που είχε απονεμηθεί δυνάμει του άρθρου 3α, παράγραφος 1, τελευταίο εδάφιο, και παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, δεύτερο διαζευκτικό σκέλος, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, αποδεδεσμεύεται υπέρ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, αν η μεταβίβαση έχει λάβει χώρα πριν από τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπεται προς τούτο στα αναφερόμενα στο άρθρο 1 νομοθετήματα.

(2) Αν τμήματα εκμεταλλεύσεως τα οποία χρησιμοποιούνται για την παραγωγή γάλακτος παραδίδονται ή παραχωρούνται βάσει συμβάσεως πωλήσεως ή μισθώσεως μετά την 1 Απριλίου 1984, στον αγοραστή ή μισθωτή μεταβιβάζεται ταυτοχρόνως, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3, μέρος της ποσότητας αναφοράς που αναλογεί στο παραδοθέν ή παραχωρηθέν τμήμα της εκμεταλλεύσεως, το οποίο όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 12 000 kg ανά εκτάριο.

[...]

(3a) Αν τμήματα εκμεταλλεύσεως τα οποία χρησιμοποιούνται για την παραγωγή γάλακτος επιστρέφονται στον εκμισθωτή μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1984 δυνάμει προ της 2ας Απριλίου 1984 συναφθείσας συμβάσεως μισθώσεως, δεν μεταβιβάζονται ποσότητες αναφοράς για παραχωρηθείσα έκταση κατώτερη των 5 εκταρίων [...]. Η κατά την πρώτη περίοδο μεταβίβαση των ποσοτήτων αναφοράς δεν καλύπτει ποσότητες αναφοράς που αποδεσμεύτηκαν και απονεμήθηκαν έναντι ανταλλάγματος στον μισθωτή βάσει του άρθρου 2a, παράγραφος 4, πέμπτο εδάφιο, σε συνδυασμό με την παράγραφο 3, του Milchaufgabevergütungsgesetz (νόμου για την αποζημίωση σε περίπτωση εγκαταλείψεως της γαλακτοκομικής παραγωγής).

(3b) Αν επιστρέφονται στον εκμισθωτή τμήματα εκμεταλλεύσεως μετά τις 30 Ιουνίου 1986, βάσει συναφθείσας μετά την 1η Απριλίου 1984 συμβάσεως μισθώσεως, η ποσότητα αναφοράς, της οποίας η μεταβίβαση κατά την παραχώρηση του μισθίου βεβαιώνεται σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, σημείο 3, μεταβιβάζεται στο μέτρο που δεν έχει αφαιρεθεί πριν την απόδοση του μισθίου ή αποδεσμευτεί έναντι ανταλλάγματος με σκοπό την οριστική εγκατάλειψη της παραγωγής γάλακτος· κατ' ανώτατο όριο μεταβιβάζεται πάντως η ποσότητα αναφοράς που διατηρούσε ο μισθωτής πριν από την επιστροφή των γαιών.

(4) Οι παράγραφοι 1 έως 3 είναι εφαρμοστέες και επί εννόμων σχέσεων που έχουν παρόμοιες έννομες συνέπειες.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- ⁸ Ο εκμισθωτής εκμίσθωσε το 1980 στον πατέρα του προσφεύγοντος της κύριας δίκης 4,01 εκτάρια χορτολιβαδικής εκτάσεως προς παραγωγή γάλακτος. Ο εν λόγω προσφεύγων, ο οποίος είχε εν τω μεταξύ διαδεχθεί τον πατέρα του στη μίσθωση αγροτικού κτήματος, προέβη στην καταγγελία αυτής στις 30 Νοεμβρίου 1992.

- 9 Κατόπιν αυτού, ο εκμισθωτής εκμίσθωσε την ανωτέρω χορτολιβαδική έκταση σε τρίτον ο οποίος δεν ήταν παραγωγός γάλακτος.
- 10 Το 2002 ο εκμισθωτής υπέβαλε στο Amt für Landwirtschaft, Landschafts- und Bodenkultur Ravensburg (υπηρεσία γεωργίας και γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στο εξής: ALLB) αίτηση προκειμένου να του χορηγηθεί βεβαίωση ως προς το τμήμα της ποσότητας αναφοράς γάλακτος που του επιστρεφόταν λόγω της αποδόσεως του μισθίου τον Νοέμβριο του 1992. Στην αίτησή του διευκρινίζει ότι ο ίδιος δεν ήταν παραγωγός γάλακτος ούτε είχε την πρόθεση να αναλάβει τέτοια δραστηριότητα.
- 11 Το 2003 το ALLB του χορήγησε βεβαίωση η οποία αφενός όριζε ότι του απονεμόταν, από 1ης Απριλίου 2003, ποσότητα αναφοράς 4 391,28 kg ανά εκτάριο λόγω επιστροφής σε αυτόν 4,0166 εκταρίων χορτολιβαδικής εκτάσεως χρησιμοποιούμενης για την παραγωγή γάλακτος και αφετέρου πιστοποιούσε την προσωρινή απονομή σε αυτόν ποσότητας αναφοράς παραδόσεων 11 817 kg, με περιεκτικότητα αναφοράς σε λιπαρές ουσίες 4,08 %.
- 12 Τόσο ο προσφεύγων της κύριας δίκης όσο και ο εκμισθωτής άσκησαν χωριστά διοικητικές προσφυγές κατά της ανωτέρω βεβαιώσεως, ενώ ο Μ. Οττ απέστειλε στο ALLB έγγραφο με το οποίο του γνωστοποίησε ότι ο καθορισμός της περιεκτικότητας αναφοράς σε λιπαρές ουσίες ήταν εσφαλμένος.
- 13 Με απόφαση της 27ης Απριλίου 2004, το Regierungspräsidium Tübingen απέρριψε την ασκηθείσα από τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης προσφυγή κατά της βεβαιώσεως που είχε χορηγηθεί στον εκμισθωτή. Προς στήριξη της αποφάσεώς του επισήμανε πρώτον ότι η οικεία υπόθεση έπρεπε να κριθεί βάσει των κοινοτικών κανόνων δικαίου που ίσχυαν στις 30 Νοεμβρίου 1992, ήτοι βάσει του κανονισμού 857/84. Τόνισε επίσης ότι η απόφαση της 20ής Ιουνίου 2002, C-401/99, Thomsen (Συλλογή 2002, σ. I-5775), δεν αναφέρεται στην ερμηνεία του κανονισμού 857/84 και ως εκ τούτου δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εν προκειμένω.

14 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης προσέφυγε κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Verwaltungsgericht Sigmaringen. Προς στήριξη της προσφυγής του προέβαλε ότι κατά τον χρόνο της επιστροφής της επίμαχης χορτολιβαδικής εκτάσεως ούτε ο εκμισθωτής ούτε ο μισθωτής που διαδέχθηκε τον ίδιο ήταν παραγωγοί γάλακτος. Κατ' αυτόν, το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 πρέπει να ερμηνευθεί σε συμφωνία με την προαναφερθείσα απόφαση Thomsen, διότι από το γενικό νόημα και τον σκοπό της ρυθμίσεως περί της συμπληρωματικής εισφοράς για το γάλα συνάγεται ότι ποσότητα αναφοράς μπορεί να χορηγηθεί σε γεωργό μόνον εφόσον αυτός έχει την ιδιότητα του παραγωγού. Αν και η προαναφερθείσα απόφαση Thomsen αφορά την ερμηνεία του κανονισμού 3950/92, η χρησιμοποιούμενη από αυτόν έννοια του «παραγωγού» δεν διαφέρει από εκείνη του κανονισμού 857/84. Τέλος, ο προσφεύγων ζήτησε την ακύρωση των αποφάσεων του ALLB και του Regierungspräsidium Tübingen.

15 Ο καθού της κύριας δίκης ζήτησε την απόρριψη της προσφυγής. Διευκρίνισε ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό 857/84, σε περίπτωση λήξεως συμβάσεως μισθώσεως, δεν ασκεί επιρροή το αν ο αποκτών τις ποσότητες αναφοράς έχει την ιδιότητα του παραγωγού γάλακτος. Ειδικότερα, ο συσχετισμός βάσει του οποίου ο αποκτών τις ποσότητες αναφοράς πρέπει να είναι παραγωγός γάλακτος εμφανίζεται για πρώτη φορά στο άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 3950/92. Επιπλέον, σύμφωνα με τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου και του Bundesverwaltungsgericht, οι γεωργοί πρέπει να έχουν την ιδιότητα του παραγωγού γάλακτος μόνον κατά την αρχική χορήγηση ποσότητας αναφοράς.

16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Sigmaringen αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συμβιβάζεται με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού [...] 857/84 [...] και με το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο,] σημεία 2, 3 και 4, του κανονισμού [...] 1546/88 διάταξη της εσωτερικής νομοθεσίας κράτους μέλους η οποία προβλέπει ότι, κατά την απόδοση εκμισθωμένου τμήματος εκμεταλλεύσεως, η ποσότητα

αναφοράς που αναλογεί στις γαίες της εκμεταλλεύσεως του μισθωτή που χρησιμοποιούνται για γαλακτοπαραγωγή επιστρέφει, μαζί με το εν λόγω τμήμα της εκμεταλλεύσεως, στον εκμισθωτή, έστω και αν αυτός κατά το χρόνο της αποδόσεως, δεν είναι πλέον παραγωγός γάλακτος, δεν προτίθεται πλέον να ασχοληθεί με την παραγωγή γάλακτος ούτε να προβεί σε νέα εκμίσθωση σε παραγωγό γάλακτος;

- 2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, συμβιβάζεται με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού [...] 857/84 [...] και με το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο,] σημείο 4, του κανονισμού [...] 1546/88 διάταξη της εθνικής νομοθεσίας κράτους μέλους η οποία προβλέπει ότι, σε περίπτωση λήξεως συμβάσεως μισθώσεως, ο μισθωτής διατηρεί ολόκληρη την ποσότητα αναφοράς, έστω και αν αυτός αυτοβούλως κατήγγειλε τη σύμβαση μισθώσεως;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

- ¹⁷ Με το ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να πληροφορηθεί αν, βάσει των άρθρων 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 και 7, πρώτο εδάφιο, σημεία 2, 3 και 4, του κανονισμού 1546/88, κατά την απόδοση εκμισθωμένου τμήματος εκμεταλλεύσεως, η αναλογούσα στο τμήμα αυτό ποσότητα αναφοράς μπορεί να επιστρέψει στον εκμισθωτή έστω και αν αυτός έπαυσε να είναι παραγωγός γάλακτος, δεν προτίθεται να ασκήσει τέτοια δραστηριότητα ούτε να προβεί σε νέα εκμίσθωση της οικείας εκμεταλλεύσεως σε παραγωγό γάλακτος.

- ¹⁸ Επιβάλλεται εκ προοιμίου να υπομνησθεί ότι στις 30 Νοεμβρίου 1992, ήτοι κατά την ημερομηνία της καταγγελίας της επίδικης στην κύρια δίκη συμβάσεως μισθώσεως, ο εκμισθωτής δεν ήταν πλέον παραγωγός γάλακτος, δεν προετίθετο να ασκήσει τέτοια δραστηριότητα ούτε να προβεί σε νέα εκμίσθωση της οικείας εκμεταλλεύσεως σε παραγωγό γάλακτος.

- 19 Πρέπει επομένως να εξετασθεί αν είναι πάντως δυνατόν, υπό τις συνθήκες αυτές, να περιέλθει η συναρτώμενη προς την επίμαχη εκμετάλλευση ποσότητα αναφοράς στον εκμισθωτή, βάσει της κοινοτικής ρυθμίσεως που ήταν εφαρμοστέα κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 20 Πρέπει να υπομνησθεί ότι ο κανονισμός 1546/88 συνιστά μέτρο εφαρμογής του κανονισμού 857/84, το οποίο πρέπει να ερμηνεύεται σε συμφωνία με αυτόν, έστω και αν, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, η εφαρμογή αυτή πραγματοποιείται «σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που θα καθοριστούν». Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι στο άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 857/84 δεν γίνεται μνεία της έννοιας του «παραγωγού», ενώ τέτοια μνεία γίνεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, σημεία 2, 3 και 4, του κανονισμού 1546/88.
- 21 Πρέπει επίσης να παρατηρηθεί, αφενός, ότι από την εν γένει οικονομία της κοινοτικής νομοθεσίας για τη συμπληρωματική εισφορά επί του γάλακτος, αναπόσπαστο μέρος της οποίας αποτελεί ο κανονισμός 857/84, συνάγεται ότι η ποσότητα αναφοράς χορηγείται σε κάτοχο γεωργικής εκμεταλλεύσεως μόνον εφόσον έχει την ιδιότητα του παραγωγού (απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1991, C-341/89, Ballmann, Συλλογή 1991, σ. I-25, σκέψη 9) και, αφετέρου, ότι το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την ανωτέρω αρχή με τη μεταγενέστερη νομολογία του για τις τροποποιήσεις του κανονισμού 857/84, κρίνοντας επανειλημμένως ότι, σε περίπτωση μεταβιβάσεως ποσότητας αναφοράς που έχει ήδη χορηγηθεί, ο αναλαμβάνων τις εκτάσεις πρέπει να έχει την ιδιότητα του παραγωγού ώστε να επιτρέπεται να του μεταβιβαστεί η συναρτώμενη προς αυτές ποσότητα αναφοράς (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Απριλίου 1997, C-15/95, EARL de Kerlast, Συλλογή 1997, σ. I-1961, σκέψη 24 και προαναφερθείσα απόφαση Thomsen, σκέψη 33). Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να απαιτείται ρητή αναφορά της έννοιας του «παραγωγού» στο άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84.
- 22 Η ερμηνεία αυτή δεν αποδυναμώνεται από τα επιχειρήματα της Γερμανικής Κυβερνήσεως που συνίστανται, αφενός, στο ότι η ποσότητα αναφοράς μεταβιβά-

ζεται πάντοτε από κοινού με την εκμετάλλευση, ακόμη και όταν ο εκμισθωτής δεν έχει την ιδιότητα του παραγωγού, εκτός αν τα κράτη μέλη έχουν κάνει χρήση της κατά το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 857/84 ευχέρειάς τους να χορηγήσουν την ποσότητα αναφοράς εν όλω ή εν μέρει στον εξερχόμενο μισθωτή και, αφετέρου, στο ότι στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 13ης Ιουλίου 1989, 5/88, Wachauf (Συλλογή 1989, σ. 2609), ο εκμισθωτής ο οποίος ανέλαβε την εκμετάλλευση δεν ήταν παραγωγός. Όπως όμως προκύπτει από την έννοια της «εκμεταλλεύσεως» του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 857/84, η οποία άλλωστε ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο στη σκέψη 11 της προαναφερθείσας αποφάσεως Wachauf, για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού, εκμετάλλευση αποτελεί το σύνολο των μονάδων παραγωγής που διαχειρίζεται ο παραγωγός. Εφόσον τα άρθρα 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 και 7, πρώτο εδάφιο, σημεία 2, 3 και 4, του κανονισμού 1546/88 αναφέρονται στην ίδια έννοια, πρέπει να τύχουν ενιαίας ερμηνείας. Επιπλέον, καθόσον οι ανωτέρω διατάξεις έχουν τον ίδιο σκοπό και δεδομένου ότι η δεύτερη από αυτές συνιστά μέτρο εφαρμογής της πρώτης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, χάριν της ασφάλειας δικαίου, πρέπει να ερμηνευθούν κατά τρόπο ενιαίο.

23 Επομένως, καθόσον οι κανονισμοί 857/84 και 1546/88 προβλέπουν ότι η μεταβίβαση ποσοτήτων αναφοράς πρέπει πάντοτε να λαμβάνει χώρα μεταξύ παραγωγών και να αφορά μια εκμετάλλευση παραγωγής γάλακτος, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η προτεινόμενη από τη Γερμανική Κυβέρνηση ρητή παρέκκλιση από το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, σύμφωνα με την οποία η ποσότητα αναφοράς περιέρχεται στο εθνικό απόθεμα ή σε πρόσωπο άλλο πλην του εκμισθωτή.

24 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 και 7, πρώτο εδάφιο, σημεία 2, 3 και 4, του κανονισμού 1546/88 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση επιστροφής εκμισθωμένου τμήματος εκμεταλλεύσεως, η αναλογούσα σε αυτό ποσότητα αναφοράς δεν μπορεί να περιέλθει στον εκμισθωτή αν αυτός δεν είναι παραγωγός γάλακτος, δεν προτίθεται να ασκήσει τέτοια δραστηριότητα ούτε να προβεί σε νέα εκμίσθωση της οικείας εκμεταλλεύσεως σε παραγωγό γάλακτος.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 25 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν τα άρθρα 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 και 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88 δεν επιτρέπουν να διατηρεί ο μισθωτής την ποσότητα αναφοράς κατά τη λήξη της μισθώσεως αγροτικού κτήματος, εφόσον αυτή έχει καταγγελθεί αυτοβούλως.
- 26 Όπως διαπίστωσε το αιτούν δικαστήριο, ο προσφεύγων της κύριας δίκης δεν τυγχάνει της προστασίας του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88, εφόσον η μίσθωση έχει καταγγελθεί αυτοβούλως. Όπως παρατηρεί η γενική εισαγγελέας στο σημείο 32 των προτάσεών της, εν προκειμένω δεν είναι εφαρμοστέα καμία άλλη διάταξη των επίμαχων κανονισμών δυνάμει της οποίας ο μισθωτής διατηρεί, κατά τη λήξη της μισθώσεως, την ποσότητα αναφοράς. Δεδομένου ότι δεν επιτρέπεται η χορήγηση της επίμαχης ποσότητας αναφοράς, αυτή πρέπει, όπως παρατήρησαν η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, να προστεθεί στο εθνικό απόθεμα.
- 27 Το συμπέρασμα αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση, όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, με το θεμελιώδες δικαίωμα της ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνεται στο διασφαλιζόμενο στο πλαίσιο της κοινοτικής έννομης τάξεως δικαίωμα ιδιοκτησίας το δικαίωμα εμπορίας ενός ωφελήματος, όπως είναι οι ποσότητες αναφοράς που χορηγούνται στο πλαίσιο κοινής οργάνωσης αγοράς, το οποίο δεν προέρχεται ούτε από τα περιουσιακά στοιχεία ούτε από την επαγγελματική δραστηριότητα του ενδιαφερομένου (απόφαση της 24ης Μαρτίου 1994, C-2/92, Bostock, Συλλογή 1994, σ. I-995, σκέψη 19).
- 28 Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 και 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88 δεν επιτρέπουν να διατηρεί ο μισθωτής την ποσότητα αναφοράς κατά τη λήξη της μισθώσεως αγροτικού κτήματος, εφόσον αυτή έχει καταγγελθεί αυτοβούλως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 29 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Τα άρθρα 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 590/85 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 1985, και 7, πρώτο εδάφιο, σημεία 2, 3 και 4, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση επιστροφής εκμισθωμένου τμήματος εκμεταλλεύσεως, η αναλογούσα σε αυτό ποσότητα αναφοράς δεν μπορεί να περιέλθει στον εκμισθωτή αν αυτός δεν είναι παραγωγός γάλακτος, δεν προτίθεται να ασκήσει τέτοια δραστηριότητα ούτε να προβεί σε νέα εκμίσθωση της οικείας εκμεταλλεύσεως σε παραγωγό γάλακτος.
- 2) Τα άρθρα 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 590/85, και 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88 δεν επιτρέπουν να διατηρεί ο μισθωτής την ποσότητα αναφοράς κατά τη λήξη της μισθώσεως αγροτικού κτήματος, εφόσον αυτή έχει καταγγελθεί αυτοβούλως.

(υπογραφές)